

*Michał Zaporowski**

Ocena rentowności spółki „Drozapol-Profil S.A” w latach 2010-2012 na podstawie analizy sprawozdań finansowych

Streszczenie

W obliczu wzlotów i upadków polskiej i światowej gospodarki przełomu XX i XXI wieku, w związku z coraz bardziej złożonym i znaczącym układem współzależności między sferami gospodarki realnej i finansów prawidłowa ocena kondycji finansowej jest niezwykle istotna, gdyż wykorzystywana jest zarówno przez odbiorców wewnętrznych – do podejmowania decyzji gospodarczych, jak i odbiorców zewnętrznych – inwestorów, akcjonariuszy, kredytodawców, konkurentów, odbiorców, dostawców i innych, do oceny przedsiębiorstwa z którym współpracujemy, w celu minimalizowania ryzyka.

Rentowność jest ważnym kryterium oceny kondycji ekonomiczno-finansowej, gdyż pozwala ocenić jak przedsiębiorstwo gospodaruje swoimi zasobami, a także czy kadra zarządzająca podejmuje właściwe decyzje dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Celem artykułu jest dokonanie oceny rentowności spółki Drozapol-Profil S.A z wykorzystaniem wskaźników rentowności oraz na podstawie analizy rachunku zysków i strat spółki w latach 2010-2012.

Metody badawcze wykorzystane w artykule to analiza literatury przedmiotu dotycząca oceny rentowności podmiotu gospodarczego z zakresu analizy finansowej oraz analizy studium przypadku spółki Drozapol-Profil S.A dotycząca oceny efektywności prowadzonej działalności na podstawie danych zawartych w rachunku zysków i strat.

1. Wprowadzenie

W miarę rozwoju gospodarki rynkowej procesy zarządzania przedsiębiorstwa komplikują się ze względu na znaczną zmienność warunków działania, wzrastającą konkurencją, globalizację procesów gospodarczych.

Kluczem do sukcesu w prowadzeniu działalności gospodarczej jest podejmowanie trafnych decyzji i ich konsekwentna realizacja. Trafność decyzji zależy bezpośrednio od dostępności i jakości odpowiednich danych. Dobór wła-

* student III roku studiów stacjonarnych, specjalność Finanse i Rachunkowość, Wydział Finansów i Zarządzania, Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu

ściwych danych i ich przetworzenie w użyteczne informacje jest niezwykle istotnym składnikiem każdego procesu decyzyjnego. Podejmowanie decyzji dotyczących celów działalności przedsiębiorstwa w warunkach silnej konkurencji krajowej i zagranicznej staje się coraz bardziej trudne i skomplikowane. Tak więc decyzje podejmowane przez kadrę zarządzającą firmą muszą być oparte na racjonalnych przesłankach, by móc wyeliminować błędy w procesie decyzyjnym. Jednym z zasadniczych narzędzi wspomagających proces podejmowania decyzji jest analiza informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych przedsiębiorstwa.

Rachunek zysków i strat jest jednym z podstawowych i obligatoryjnych elementów sprawozdania finansowego jednostki. Sprawozdanie to ukazuje zdolność firmy do generowania zysków i samofinansowania, prezentuje strumienie pieniężne, także wynik finansowy prowadzonej działalności za pomocą którego można ocenić efektywność prowadzonej działalności.

Do ustalenia wyniku finansowego jednostki prowadzącej działalność gospodarczą potrzebne są rzetelne zapisy księgowe. Niezbędnym warunkiem jest znajomość przepisów prawa bilansowego i prawa podatkowego. Prowadzenie rozliczeń księgowych pozwala ustalić na koniec okresu obrachunkowego rentowność bądź deficytowość prowadzonej przez przedsiębiorstwo działalności.

Rentowność jest ważnym kryterium oceny kondycji ekonomiczno-finansowej, gdyż pozwala ocenić jak przedsiębiorstwo gospodaruje swoimi zasobami, a także czy kadra zarządzająca podejmuje właściwe decyzje dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Sprawozdaniem finansowym, który pozwala ustalić zyskowość bądź deficytowość działalności przedsiębiorstwa jest rachunek zysków i strat.

Rachunek zysków i strat pozwala jest jednym z najważniejszych elementów sprawozdania finansowego, gdyż w powiązaniu z bilansem stanowi podstawowe źródło informacji dla oceny rentowności działalności jednostki gospodarczej.

Celem artykułu jest dokonanie oceny rentowności spółki Drozapol-Profil S.A z wykorzystaniem wskaźników rentowności oraz analizy rachunku zysków i strat spółki w latach 2010-2012.

Metody badawcze wykorzystane w artykule to analiza literatury dotycząca oceny rentowności podmiotu gospodarczego oraz analizy studium przypadku spółki Drozapol-Profil S.A dotycząca oceny efektywności prowadzonej działalności na podstawie danych zawartych w rachunku zysków i strat.

2. Analiza rentowności jako podstawowy sposób oceny wyniku finansowego jednostki gospodarczej

Termin „rentowność” pochodzi od słowa „renta”, które oznacza zysk, dochód, procent od kapitału, jednakże nie można go utożsamiać z wynikiem finansowym¹.

Rentowność jest stanem finansowym przedsiębiorstwa wyrażonym wynikiem finansowym osiągniętym z działalności gospodarczej. Ponieważ wynik finansowy może przyjąć postać zysku lub straty, wyróżnia się dwa stany rentowności:²

- zyskowość – oznacza dodatni wynik finansowy,
- deficytowość – oznacza ujemny wynik finansowy.

Rentowość związana jest z dodatnim wynikiem finansowym który warunkuje realizacja sprzedaży produktów lub towarów ale jest ona zasadna tylko wówczas gdy uzyskana cena ze sprzedaży produktów czy towarów jest wyższa od kosztów wytworzenia produktów lub ceny zakupu towarów. W przeciwnym wypadku gdy występuje wynik ujemny czyli przedsiębiorstwo ponosi stratę powstaje deficyt i wówczas przedsiębiorstwo wymaga odpowiednich środków naprawczych.

Zarówno zyskowość, jak i deficytowość przedsiębiorstwa mogą być analizowane w wielkościach bezwzględnych lub względnych.

Podstawowym zadaniem każdego przedsiębiorstwa prowadzącego działalność gospodarczą jest zapewnienie opłacalności tej działalności. Wskaźniki rentowności informują więc o poziomie efektywności funkcjonowania przedsiębiorstwa w rozpatrywanym czasie i ukazują czy działalność jest zgodna z nadrzędnymi celami każdego przedsiębiorstwa.

Analiza rentowności jest pewnym zakończeniem i podsumowaniem wykonywanych prac analitycznych informuje jakie są korzyści z prowadzonej działalności. Analizę rentowności uważa się za najważniejszą gdyż:³

- stanowi oszacowanie stopnia pomnożenia kapitału właścicieli, co jest równoważne maksymalizacji wartości dla właścicieli,
- wyraża funkcję celu przedsiębiorstwa, z którą powinny być zgodne wszystkie inne obszary działalności, takie jak płynność finansowa, sprawność działania,
- umożliwia wskazanie czynników wpływających na wartość dla właścicieli.

¹ Walczak M., *Analiza rentowności przedsiębiorstwa (podejście tradycyjne i współczesne)*, Zeszyty Teoretyczne Rady Naukowej Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Warszawa 1999, s. 106; Waśniewski T., Skoczylas W., *Analiza rentowności przedsiębiorstwa*, „Rachunkowość” 1993, nr 9, s. 303

² Nowak E., *Analiza sprawozdań finansowych*, PWE, Warszawa 2005, s. 165.

³ Wędzki D., *Analiza wskaźnikowa sprawozdania finansowego*, Oficyna Wolters Kluwer, Kraków 2009, s.354.

Rentowność jest wynagrodzeniem dla właścicieli za zaangażowanie kapitału i związane z tym ryzyko. W dużych firmach często od rentowności jest uzależnione wynagrodzenie zarządzających. W małych i średnich przedsiębiorstwach właściciele wchodzi często w skład zarządu, co powoduje, że o wykazywanych wynikach może decydować nie tylko efektywność sprzedaży, ale także względy podatkowe, czy plany dotyczące rozwoju firmy⁴.

Analiza rentowności uważa się za najważniejszą z analiz, gdyż⁵:

- stanowi oszacowanie stopnia pomnożenia kapitału właścicieli, co jest równoważne maksymalizacji wartości dla właścicieli,
- wyraża funkcję przedsiębiorstwa, z którą powinny być zgodne wszystkie inne obszary działalności, takie jak płynność finansowa, sprawność zarządzania itp.,
- umożliwia wskazanie czynników wpływających na wartość dla właścicieli.

Na podstawie informacji zawartych w rachunku zysków i strat przeprowadza się w pierwszej kolejności wstępną analizę wyniku finansowego przedsiębiorstwa, która pozwala ustalić ogólne jego źródła. Zmiana wyniku netto wiąże się bowiem ze zmianami poszczególnych rodzajów wyniku finansowego oraz czynników na nie oddziałujących.

Wstępna analiza rentowności polega na:⁶

- określeniu jaki jest poziom istotności pozycji sprawozdania finansowego, które wiążą się z rentownością w zakresie kwoty, rozmiaru, kierunku zmiany, siły zmiany,
- wyborze kierunków oceny pogłębionej za pomocą wskaźników rozwiniętych tych aspektów rentowności, które zostaną uznane za istotne,
- sformułowaniu hipotez dotyczących obszarów rentowności.

W analizie wstępnej rentowności przydatne są bardzo analizy pionowe i poziome aktywów i pasywów bieżących oraz aktywów operacyjnych.

W analizie rentowności wskazane jest wykorzystanie klasyfikacji przychodów i kosztów. Najważniejsze znaczenie ma tu klasyfikacja przychodów, gdyż jest ona podstawą oceny istotności różnych kategorii zysków.

Analiza rentowności stanowi jeden z najbardziej istotnych zakresów analizy finansowej, gdyż rentowność spełnia rolę syntetycznego miernika, który pozwala na wyodrębnienie różnych obszarów działalności przedsiębiorstwa za pomocą jednego lub kilku wskaźników⁷.

⁴ *Analiza i kontrola finansowa w praktyce*, Wiedza i Praktyka, Warszawa 2007, s.37.

⁵ Wędzki D., *Analiza wskaźnikowa sprawozdania finansowego*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006, s. 492.

⁶ Sierpińska M. Jachna T., *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, Warszawa: PWN, 2007, s. 101.

⁷ Gabrusewicz W., *Podstawy analizy finansowej*, PWE, Warszawa 2002, s. 208.

Przedsiębiorstwo jest rentowne, gdy przychody z działalności gospodarczej przewyższają koszty ich uzyskania, a wypracowany zysk odzwierciedla dynamikę rozwoju firmy i stanowi najważniejszą podstawę pomiaru i oceny efektywności gospodarowania⁸.

3. Charakterystyka wskaźników rentowności

Wskaźniki rentowności stanowią relacje wyniku finansowego do innych wielkości ekonomicznych przyjętych za podstawę odniesienia. Wyrażają one zdolność przedsiębiorstwa do generowania zysków oraz służą do oceny perspektyw rozwojowych przedsiębiorstwa.⁹

Ogólna formuła wskaźników rentowności jest następująca:¹⁰

$$\text{Wskaźnik rentowności} = \frac{\text{Wynik finansowy}}{\text{Podstawa odniesienia}}$$

Tak skonstruowany wskaźnik rentowności informuje, jaka kwota wyniku finansowego przypada na jednostkę wielkości generującej wynik.

Wskaźniki rentowności wyrażone mogą być również w procentach. Wówczas zapis wskaźnika przedstawia się następująco:

$$\text{Wskaźnik rentowności} = \frac{\text{Wynik finansowy}}{\text{Podstawa odniesienia}} * 100\%$$

Wskaźnik rentowności wyrażony w procentach informuje, jaki procent podstawy odniesienia stanowi osiągnięty wynik finansowy.¹¹

O sposobie pomiaru rentowności decyduje, oprócz podstawy odniesienia, wielkość wyrażająca wynik finansowy. Do obliczenia rentowności stosowane mogą być różne kategorie wyniku finansowego: zysk na sprzedaży, zysk z działalności operacyjnej, zysk z działalności gospodarczej, zysk brutto lub zysk netto.¹²

Wartość poznawcza wskaźników rentowności w dużym stopniu zależy od charakteru przedsiębiorstwa oraz warunków, w jakich ono funkcjonuje. Dla

⁸ Nowicka S., Stankiewicz J., *Analiza i ocena kondycji finansowej na przykładzie wybranych spółek*, TNOiK, Toruń 2009, s. 110-111.

⁹ Jerzemska M., *Analiza, ekonomiczna w przedsiębiorstwie*, PWN, Warszawa 2006, s. 285.

¹⁰ Skoczylas W., *Analiza sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstwa*, SK w Polsce, Warszawa 2009, s. 197.

¹¹ Nowak E., *Analiza*, op. cit., s. 166.

¹² Skoczylas W., *Analiza*, op. cit., s. 197.

prawidłowej oceny rentowności jednostki ważne jest poznanie istoty poszczególnych wskaźników a także ich odpowiedni dobór do specyfiki przedsiębiorstwa.¹³

Oceny poziomu wskaźników rentowności dokonuje się zazwyczaj na podstawie porównań w czasie, czyli w porównaniu z okresami przeszłymi. Wskaźniki te powinny być również porównywane w przestrzeni, czyli w odniesieniu do wartości osiągniętych przez inne podmioty gospodarcze tej samej branży.

Działalność przedsiębiorstwa uznaje się za zyskową wówczas, gdy wskaźnik rentowności przyjmuje wartość dodatnią.¹⁴

Rentowność przedsiębiorstwa badana jest w trzech głównych obszarach:¹⁵

- sprzedaży (rentowność handlowa),
- majątku (rentowność ekonomiczna),
- kapitałów (rentowność finansowa).

Wynik ze sprzedaży informuje o rentowności podstawowej działalności operacyjnej jednostki gospodarczej. Na jego podstawie oceniana jest opłacalność sprzedaży realizowanej przez przedsiębiorstwo. Poziom rentowności sprzedaży ustalany jest za pomocą wskaźników rentowności sprzedaży.¹⁶

W ogólnej formie **wskaźnik rentowności sprzedaży** (ROS – ang. return on sale) stanowi stosunek zrealizowanego przez jednostkę wyniku finansowego do osiągniętych przez nią przychodów, co wyraża poniższy zapis:

$$\text{Wskaźnik rentowności sprzedaży} = \frac{\text{Wynik finansowy} \cdot 100\%}{\text{Przychody}}$$

Wskaźnik ten informuje, jaka kwota wyniku finansowego generowana jest przez jednostkę przychodów.¹⁷ Im niższy jest poziom tego wskaźnika, tym większa wartość sprzedaży musi zostać zrealizowana dla osiągnięcia określonej kwoty zysku. Podwyższenie wartości wskaźnika rentowności sprzedaży jest jednoznaczne ze wzrostem efektywności sprzedaży.¹⁸

¹³ Gabrusewicz W., *Podstawy*, op. cit., s. 232.

¹⁴ Stępień K., *Rentowność a wypłacalność przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa 2008, s. 92.

¹⁵ Kotowska B., Uziębło A., Wyszowska-Kaniewska O., *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie. Przykłady, zadania i rozwiązania*, CeDeWu, Warszawa 2009, s. 8.

¹⁶ Czubańska K., Gabrusewicz W., Nowak E., *Przychody koszty wynik finansowy przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2009, s. 260.

¹⁷ Nowak E., *Analiza*, op. cit., s. 174.

¹⁸ Ćwiąkała-Małys A., Nowak W., *Zarys metodologiczny analizy finansowej*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2005, s. 111.

Wskaźniki rentowności sprzedaży mogą być konstruowane dla różnych segmentów działalności przedsiębiorstwa wyróżnionych w rachunku zysków i strat. Oprócz wskaźników rentowności obrotu będących stosunkiem wyniku finansowego do przychodów istnieją również wskaźniki, które stanowią relację wyniku finansowego do kosztów. Analiza rentowności sprzedaży może być także wzbogacona o wskaźniki poziomu kosztów, które określają udział ponoszonych kosztów w przychodach.¹⁹

Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto informuje o wysokości zysku brutto (marży brutto) pozostającym po pokryciu kosztów wytworzenia produktów, wartość tego wskaźnika jest dostępna wyłącznie dla wariantu kalkulacyjnego rachunku zysków i strat.

$$\frac{\text{zysk brutto ze sprzedaży}}{\text{przychody ze sprzedaży}} * 100$$

Wskaźnik rentowności sprzedaży netto jest najbardziej syntetycznym wskaźnikiem z grupy rentowności sprzedaży, informuje on o rentowności wypracowanej na podstawowej działalności operacyjnej czyli tej do której przedsiębiorstwo zostało powołane i która jest motorem napędowym całej działalności. Wartość tego wskaźnika jest determinowana ilością sprzedanych produktów, strukturą asortymentową, polityką cen oraz poziomem jednostkowych kosztów własnych sprzedaży.

$$\frac{\text{zysk netto ze sprzedaży}}{\text{przychody ze sprzedaży}} * 100$$

Wskaźnik rentowności działalności operacyjnej informuje o tym jak kształtuje się rentowności z całej działalności operacyjnej, czyli do przychodów netto ze sprzedaży zostały dodane pozostałe przychody operacyjne.

$$\frac{\text{zysk z działalności operacyjnej}}{\text{przychody ze sprzedaży + pozostałe przychody operacyjne}} * 100$$

Wskaźnik rentowności działalności gospodarczej informuje o wypracowanej rentowności na sprzedaży powiększonej o przychody z pozostałej działalności operacyjnej oraz przychody finansowe.

$$\frac{\text{zysk z działalności gospodarczej}}{\text{przychody ze sprzedaży + pozostałe przychody operacyjne + przychody finansowe}} * 100$$

¹⁹ Stępień K., *Rentowność*, op. cit., s. 93.

Wskaźnik rentowności sprzedaży ROS kontroluje zysk netto wypracowany na całej działalności przedsiębiorstwa w relacji do przychodów netto ze sprzedaży. Jest on stosunkowo najczęściej wykorzystywany do prezentacji efektów finansowych uzyskanych ze sprzedaży produktów lub towarów i materiałów. Tendencja rosnąca to dodatnie odchylenie tego wskaźnika przy porównaniach dwóch okresów świadczyć mogą nie tylko o rozszerzeniu działalności gospodarczej przez wzrost sprzedaży i jej odpowiednią strukturę asortymentową lecz także o osiągnięciu korzystniejszych cen sprzedaży i obniżaniu jednostkowych kosztów własnych (wytworzenia).²⁰

$$\frac{\text{zysk netto}}{\text{przychody ze sprzedaży}} \times 100$$

Dopełnieniem wskaźników rentowności sprzedaży są **wskaźniki poziomu kosztów**, będące relacją kosztów do przychodów²¹:

$$\text{Wskaźnik poziomu kosztów} = \frac{\text{Koszty} * 100\%}{\text{Przychody}}$$

Wskaźnik poziomu kosztów określa udział poniesionych kosztów w kwocie uzyskanych przychodów ze sprzedaży.²²

Wskaźnik ten powinien wykazywać tendencję spadkową, co oznacza zmniejszenie kosztów w stosunku do wzrastających przychodów, bądź też uzyskanie takich samych efektów przy coraz niższych kosztach. Im niższy jest poziom tego wskaźnika, tym wyższy jest udział zysku w przychodach, a więc wyższa rentowność sprzedaży.²³

Wskaźnik rentowności kosztów stanowi relację między zrealizowanym wynikiem finansowym a poniesionymi kosztami, zgodnie z poniższym wzorem:

$$\text{Wskaźnik rentowności kosztów} = \frac{\text{wynik finansowy}}{\text{koszty}} * 100$$

Wskaźnik ten informuje, jaką kwotę wyniku finansowego generuje jedna złotówka kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwo.

²⁰ Bednarski L., *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa, 2007, s. 104

²¹ Dynus M., Kołosowska B., Prewysz-Kwinto P., *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, TNOiK, Toruń 2005, s. 87.

²² Bednarski L., *Analiza*, op. cit., s. 106.

²³ Jerzemowska M., *Analiza*, op. cit., s. 288.

Podobnie jak wskaźniki rentowności sprzedaży oraz wskaźniki poziomu kosztów, tak i wskaźniki rentowności kosztów mogą być konstruowane dla różnych zakresów działalności przedsiębiorstwa.²⁴

Rentowność majątku określa ogólną zdolność aktywów przedsiębiorstwa do generowania zysku, czyli ukazuje jak wydajnie wykorzystywany jest jego majątek.²⁵ Podstawowy **wskaźnik rentowności majątku** (aktywów, ROA – ang. return on assets) ustalany jest zgodnie ze wzorem:

$$\text{Wskaźnik rentowności aktywów} = \frac{\text{Wynik finansowy} * 100}{\text{Aktywa}} * 100\%$$

Wskaźnik ten informuje o wielkości zysku przypadającego na jednostkę zaangażowanego w przedsiębiorstwie majątku. Mianownik wskaźnika obejmuje zarówno aktywa trwałe jak i obrotowe, czyli odpowiada sumie aktywów bilansu.²⁶ Z uwagi na równowagę bilansową, która zakłada, iż wartość aktywów jest równa wartości pasywów, zamiennie stosuje się wartość kapitałów całkowitych. W ten sposób można skonstruować wskaźnik rentowności kapitału ulokowanego w składnikach majątkowych przedsiębiorstwa.²⁷

Jeżeli ROA przyjmuje wielkości większe od 0, mamy do czynienia z dochodowością zaangażowanego w procesy gospodarcze majątku przedsiębiorstwa. Natomiast jeżeli wskaźnik ten jest mniejszy od 0, oznacza to deficytowość.²⁸

Wskaźniki rentowności aktywów są ważnym instrumentem gospodarki zasobami majątkowymi przedsiębiorstwa. Analiza tych wskaźników umożliwia przedsiębiorstwu:²⁹

- pobudzenie do efektywnego wykorzystania zasobów aktywów trwałych i obrotowych,
- dążenie do utrzymania wielkości zasobów majątkowych na racjonalnym poziomie, który odpowiada rozmiarom prowadzonej działalności,
- stymulowanie eliminowania zbędnych i nadmiernych zapasów składników majątkowych,
- sterowanie działalnością inwestycyjną jednostki gospodarczej,
- kontrolę poziomu ponoszonych kosztów oraz osiągniętych przychodów.

²⁴ Nowak E., *Analiza*, op. cit., s. 176-177.

²⁵ Dynus M., Kołosowska B., Prewysz -Kwinto P., *Analiza*, op. cit., s. 88.

²⁶ Gabrusewicz W., *Podstawy*, op. cit., s. 237.

²⁷ Bednarski L., *Analiza*, op. cit., s. 108.

²⁸ Antonowicz P., *Metody oceny i prognoza kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw*, ODiDK, Gdańsk 2007, s. 153.

²⁹ Stępień K., *Rentowność*, op. cit., s. 96-97.

Wskaźnik rentowności majątku może nieraz ulegać znacznym zmianom, co wynika ze zmian w stanie majątku. Wskaźnik zmniejsza się, gdy następuje zakończenie większych inwestycji budowlanych i oddanie ich do eksploatacji – wówczas zwiększa się wartość aktywów. Wskaźnik zmienia się również ze względów metodologicznych, gdyż jego poziom zależy od zakresu uwzględnianych składników aktywów trwałych i obrotowych. Ograniczenie tego zakresu podwyższa wielkość wskaźnika, i odwrotnie, każde rozszerzenie powoduje jego obniżenie. Wskazane jest jednak, aby dla prawidłowości rachunku uwzględniać w obliczeniach wszystkie składniki majątku, jakie pozostają w dyspozycji przedsiębiorstwa.³⁰

Podstawowym wskaźnikiem rentowności ogółu aktywów jest **wskaźnik rentowności netto aktywów**, nazywany również wskaźnikiem zwrotu z aktywów. Wskaźnik ten wyraża się wzorem:

$$\text{Wskaźnik rentowności netto aktywów} = \frac{\text{Wynik netto}}{\text{Aktywa ogółem}} * 100$$

Wskaźnik ten informuje, jaką kwotę wyniku finansowego netto generuje jedna złotówka zaangażowanych w działalność jednostki całości aktywów.³¹

Powyższy wskaźnik nie jest jednak najbardziej obiektywnym miernikiem zyskowności majątku, ponieważ zysk netto uwzględnia odprowadzony podatek dochodowy. Zmiany wysokości podatku wpływają na poziom obliczonego wskaźnika. Dlatego też stosuje się odmianę tego wskaźnika, w której uwzględnia się zysk brutto³²:

$$\text{Wskaźnik rentowności brutto aktywów} = \frac{\text{Wynik brutto}}{\text{Aktywa ogółem}} * 100$$

Wskaźnik rentowności brutto aktywów z odsetkami stanowi stosunek wyniku finansowego brutto powiększonego o odsetki od kapitałów obcych (kredytów, pożyczek) do ogółu aktywów:

=

³⁰ Bednarski L., Borowiecki R., Duraj J., Kurtys E., Waśniewski T., Wersty B., *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, AE Wrocław, Wrocław 2001, s. 75.

³¹ Nowak E., *Analiza*, op. cit., s. 169.

³² Grzenkiewicz N., Kowalczyk J., Kusak A., Podgórski Z., *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2007, s. 210.

$$\text{Wskaźnik rentowności brutto aktywów z odsetkami} = \frac{\text{Wynik brutto + odsetki}}{\text{Aktywa ogółem}} * 100$$

Skorygowanie w tym wskaźniku zysku brutto o odsetki uzasadnione jest tym, iż są one elementem kosztów operacji finansowych wynikającym z zaangażowania zasobów majątkowych pochodzących z kapitałów obcych. Stanowią one zatem w rachunku zysków i strat szczególnie pomniejszenie zysku, które zasługuje na korektę w toku analizy rentowności.³³

Analiza rentowności kapitału umożliwia ocenę efektywności wniesionych do przedsiębiorstwa kapitałów własnych. Zainteresowani są nią głównie właściciele podmiotu gospodarczego oraz inwestorzy, którzy oczekują możliwie najwyższego zwrotu zainwestowanego kapitału. Wyższa rentowność kapitału własnego oznacza większą zdolność jednostki do pomnażania zaangażowanego w nią kapitału oraz większe możliwości jej rozwoju. Rosnąca rentowność kapitału własnego wpływa na wyższe dywidendy, a także zwiększenie wartości przedsiębiorstwa w przypadku zatrzymania zysku w jednostce.³⁴

Wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE – ang. return on equity) to stosunek procentowy zysku netto do przeciętnego stanu kapitału własnego, który obejmuje kapitał podstawowy (akcyjny i udziałowy), kapitał zapasowy, kapitał uzyskany ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej, kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny środków trwałych, inne kapitały rezerwowe, nierozliczony zysk z lat ubiegłych oraz zysk roku bieżącego. Zapisujemy go następująco:

$$\text{Wskaźnik rentowności kapitału własnego} = \frac{\text{Wynik netto}}{\text{Kapitał własny}}$$

Wskaźnik ten określa zdolność przedsiębiorstwa do wypracowywania zysku z każdej złotówki zaangażowanego kapitału własnego.³⁵ Jego wysokość zależy od wysokości wygenerowanego zysku oraz struktury kapitałowej. Wskaźnik ROE będzie tym większy, im wyższy będzie zysk oraz im niższy będzie udział kapitałów własnych w kapitałach przedsiębiorstwa.³⁶

Wskaźnik rentowności kapitału całkowitego (ROC – ang. return on capital) jest bardziej pojemnym wskaźnikiem rentowności kapitału, ponieważ oprócz kapitału własnego obejmuje także kapitał obcy długoterminowy jak i krótkoterminowy. Wskaźnik ten informuje o średniej stopie zwrotu z całego

³³ Bednarski L., *Analiza*, op. cit., s. 109.

³⁴ Stępień K., *Rentowność*, op. cit., s. 100.

³⁵ Gabrusewicz W., *Podstawy*, op. cit., s. 243.

³⁶ Dynus M., Kłosowska B., Prewysz-Kwinto P., *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, TNOiK, Toruń 2005, s. 88.

kapitału, która jest wykorzystywana przy ocenie stopnia działania dźwigni finansowej przy planowanym pozyskiwaniu kapitałów obcych.³⁷

Wskaźnik rentowności kapitału całkowitego jest stosunkiem wyniku netto do całości zaangażowanych kapitałów, co wyraża poniższy zapis:

$$\text{Wskaźnik rentowności kapitału całkowitego} = \frac{\text{Wynik netto}}{\text{Kapitał całkowity}} * 100$$

Szczególną kategorią kapitału jest kapitał stały, który stanowi sumę kapitału własnego oraz zobowiązań długoterminowych. Zainwestowany w działalność jednostki kapitał własny powinien przynieść mu odpowiedni zwrot. **Zwrot z kapitału stałego** jest sumą zysku brutto oraz odsetek od zobowiązań długoterminowych.

Wskaźnik rentowności kapitału stałego odzwierciedla stopę zwrotu z kapitału stałego i ustalany jest według wzoru³⁸:

$$\text{Wskaźnik rentowności kapitału stałego} = \frac{\text{Zwrot z kapitału stałego}}{\text{Kapitał stały}} * 100$$

Wskaźnik ten określa wielkość zysku przypadającą na jednostkę zaangażowanego w jednostce kapitału długoterminowego a tym samym potencjalne możliwości rozwoju przedsiębiorstwa.³⁹

Rentowność jest podstawowym czynnikiem warunkującym rozwój przedsiębiorstwa. Wyraża ją nadwyżka przychodów z działalności gospodarczej nad kosztami poniesionymi na osiągnięcie tych przychodów.

Tak więc wskaźniki rentowności są podstawowym miernikiem informującym o szybkości zwrotu zaangażowanego w przedsiębiorstwie zasobu.

Wskaźniki rentowności służą do oceny sprawności i efektywności działania całego przedsiębiorstwa pod kątem realizacji jego podstawowych celów, jakimi są osiągnięcie zysku i wzrost.

Wskaźniki rentowności mogą służyć do oceny zdolności kierownictwa przedsiębiorstwa do generowania zysków z zaangażowanych środków.

4. Ocena rentowności spółki „Drozapol-Profil S.A w latach 2010-2012

³⁷Grzenkowicz N., Kowalczyk J., Kusak A., Podgórski Z., *Analiza*, op. cit., s. 212.

³⁸Nowak E., *Analiza*, op. cit., s. 181-182.

³⁹Ćwiąkała-Małys A., Nowak W., *Zarys*, op. cit., s. 113.

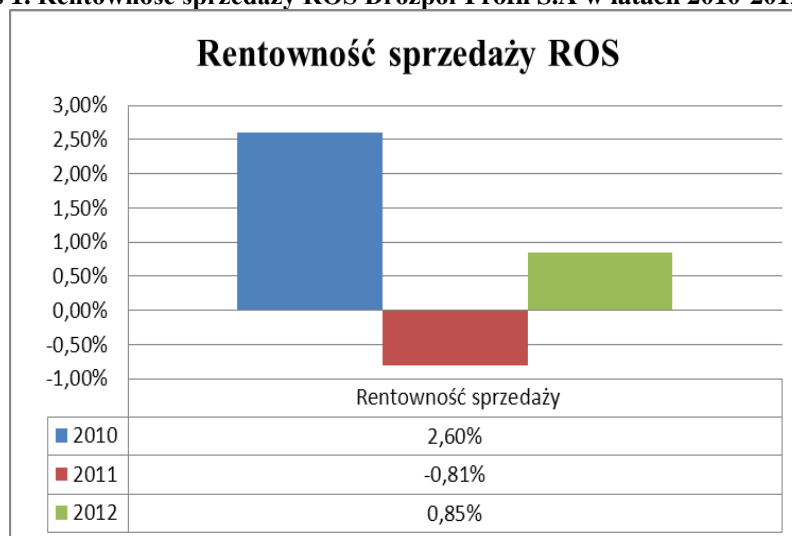
Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach finansowych spółki Drozpol-Profil S.A obliczono podstawowe wskaźniki rentowności, ich wynik oraz interpretacje zostały zaprezentowane poniżej.

- **wskaźnik rentowności sprzedaży netto** - a analizowanym okresie Spółka generowała niską marżę zysku – jej rentowność sprzedaży w 2011 spadła z 2,6% do -0,81% ,tak więc zanotowano stratę, ale w 2012 nastąpił wzrost do 0,85%. Jest to wynikiem dużego wzrostu poziomu kosztów w przedsiębiorstwie głównie związanych z produkcją – kosztów wytworzenia sprzedanych produktów. W efekcie wzrósł wskaźnik poziomu kosztów: w 2010 wynosił 97,4% , w 2011 przekroczył 100,8% , natomiast w 2012 spadł do 99,2%. Rentowność sprzedaży jest niska- na jedną złotówkę przychodów zanotowano w 2011 stratę w wysokości 0,81 groszy zysku netto, ale już w 2012 odnotowano zysk w wysokości 0,85 groszy zysku netto przypadające na jedną złotówkę przychodów, a koszty ogółem stanowią 99% całości przychodów przedsiębiorstwa.

ROS = $\frac{\text{zysk netto}}{\text{przychody ogółem}}$	2010	2011	2012
	2,6%	-0,81%	0,85%

Źródło: opracowanie własne

Wykres 1. Rentowność sprzedaży ROS Drozpol-Profil S.A w latach 2010-2012



Źródło: opracowanie własne

- **wskaźnik rentowności majątku** - przedstawia zdolność aktywów przedsiębiorstwa do generowania zysku, przy czym w analizowanym okresie kształtował się następująco: w 2010 roku 3,66%, w 2011 -1,60% natomiast w 2012 1,60%. Oznacza to, że z 1 złotówki zaangażowanego majątku przedsiębiorstwo uzyskało następujący zysk netto: w roku 2010 3,66 gr- najwyższy w badanym okresie,

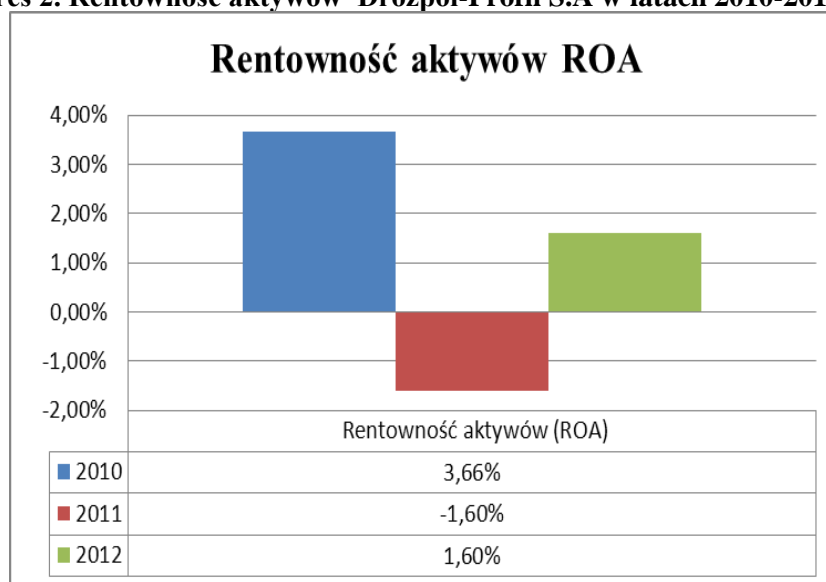
Ocena rentowności spółki „Drozapol-Profil S.A” w latach 2010-2012 na podstawie analizy sprawozdań finansowych

w roku 2011 -1,60 straty, natomiast w roku 2012 odnotowano wzrost do 1,60 gr. Wskaźnik rentowności majątku w latach 2010 i 2012 przyjmował wartości dodatnie ale z tendencją malejącą, co oznacza, iż w przedsiębiorstwie spadała efektywność zarządzania aktywami.

ROA = $\frac{\text{zysk netto}}{\text{średni stan aktywów}}$	2010	2011	2012
	3,66%	-1,6%	1,6%

Źródło: opracowanie własne

Wykres 2. Rentowność aktywów Drozapol-Profil S.A w latach 2010-2012



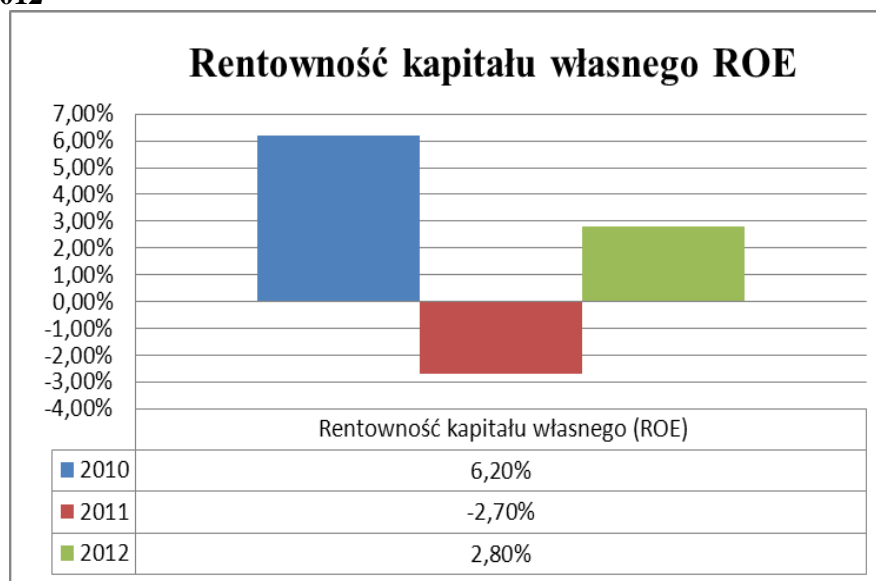
Źródło: opracowanie własne

- **wskaźnik rentowności kapitału własnego** - ukazuje zdolność generowania zysku przez spółkę z jednostki kapitału własnego zaangażowanego do finansowania swojej działalności. Wskaźnik ten kształtował się na poziomie dodatnim ale wykazywał tendencję malejącą w analizowanym okresie, prezentując się na poziomie: w 2010 roku- 6,20%, w 2011 - 2,70% oraz w 2012 -2,80%. Sytuacja ta przedstawia pogarszającą się relację zysku netto z kapitałem własnym, czyli coraz to mniejszy zysk netto osiągnano z każdej zainwestowanej złotówki w kapitał własny. Przedsiębiorstwo generowało z każdej jednostki kapitału własnego następujący zysk netto: w 2010 roku- 6,20 gr, w 2011 -2,70 gr - stratę, w 2012 roku 2,69 gr- zysk.

ROE = $\frac{\text{zysk netto}}{\text{średni stan kapitału własnego}}$	2010	2011	2012
	6,2%	2,7%	2,8%

Źródło: opracowanie własne

Wykres 3. Rentowność kapitału własnego Drozpol-Profil S.A w latach 2010-2012



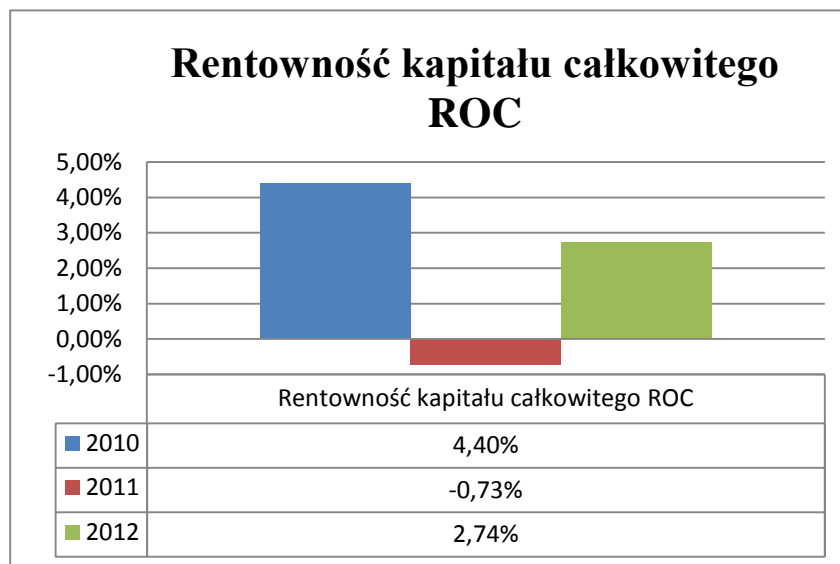
Źródło: opracowanie własne

- **wskaźnik rentowności kapitału całkowitego** przedstawia zależność zysku netto do kapitału całkowitego. W badanym okresie wskaźnik ten kształtował się na dodatnim poziomie z tendencją malejącą, kształtując się następująco: w 2010 roku 4,40%, w 2011 roku -0,73%, w 2012 roku 2,74%. Oznacza to, że każda złotówka zainwestowana w kapitał całkowity generowała zysk kolejno 4,40 gr,- 0,73 gr, 2,74 gr.

ROC = $\frac{\text{zysk netto} + \text{odsetki zapłacone} \times (1 - T)}{\text{średni stan kapitału całkowitego}}$	2010	2011	2012
	4,4%	-0,73%	2,74%

Źródło: opracowanie własne

Wykres 4. Rentowność kapitału całkowitego Drozpol-Profil S.A w latach 2010-2012



Źródło: opracowanie własne

Analiza wskaźników rentowności za lata 2010-2012 pozwala stwierdzić, że rentowność generowana przez Spółkę wykazuje tendencję malejącą, przy czym Drozapol-Profil S.A w latach 2010 i 2012 generował dodatnią rentowność, natomiast w 2011 roku ze względu na stratę wszystkie wskaźniki rentowności były ujemne czyli deficytowe.

Pozytywnym faktem jest to, że pomimo osiągniętej straty w 2011 roku, spółka nie pogłębiała stratę, tylko uzyskała w 2012 roku dodatni wynik finansowy.

5. Podsumowanie

Każdy podmiot gospodarczy funkcjonujący na konkurencyjnym rynku powinien dokonywać oceny efektywności prowadzonej działalności.

Dynamiczne i zmienne otoczenie powoduje, że przedsiębiorstwa, chcąc utrzymać się na rynku muszą dysponować wiarygodną, przejrzystą i aktualną informacją z zakresu poziomu przychodów i kosztów, stanowiących ważne kryterium przy podejmowaniu decyzji. Przychody i koszty są niewątpliwie głównym wskaźnikiem charakteryzującym gospodarność przedsiębiorstwa, niestety informacje wyłącznie z zakresu poziomu i wysokości poniesionych kosztów i uzyskanych przychodów są niewystarczające do sprawnego zarządzania przedsiębiorstwem dlatego też konieczne jest przeprowadzenie wnikliwej analizy oraz dokonania oceny wpływu tych elementów na kształtowanie się wyniku finansowego oraz rentowności podmiotu gospodarczego.

Racjonalność i efektywność wykorzystania w procesach wytwórczych posiadanych zasobów jest kluczowym problemem przesądającym o możliwościach funkcjonowania podmiotu gospodarczego w warunkach zmienności otoczenia i konkurencji panującej na rynku. Podejmowanie i realizacja tych działań jest procesem złożonym i obciążonym ryzykiem. Aby zminimalizować wpływ ryzyka na podejmowane decyzje, należy mieć zapewniony szybki dostęp do informacji oraz umieć je należycie przetwarzać i oceniać, a takie informacje są zawarte w rachunku zysków i strat.

Wynik finansowy jest podstawowym miernikiem oceny funkcjonowania podmiotu gospodarczego pozwalający ocenić efektywność funkcjonowania przedsiębiorstwa oraz sposobu zarządzania przez kadre kierowniczą, przy czym efekt działalności może być dodatni lub ujemny.

Literatura

1. *Analiza i kontrola finansowa w praktyce*, Wiedza i Praktyka, Warszawa 2007.
2. Antonowicz P., *Metody oceny i prognoza kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw*, ODiDK, Gdańsk 2007.
3. Bednarski L., Borowiecki R., Duraj J., Kurtys E., Waśniewski T., Wersty B., *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, AE Wrocław, Wrocław 2001.
4. Bednarski L., *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 2007.
5. Ćwiakła-Małys A., Nowak W., *Zarys metodologiczny analizy finansowej*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2005.
6. Czubakowska K., Gabrusewicz W., Nowak E., *Przychody koszty wynik finansowy przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2009.
7. Dynus M., Kołosowska B., Prewysz-Kwinto P., *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, TNOiK, Toruń 2005.
8. Gabrusewicz W., *Podstawy analizy finansowej*, PWE, Warszawa 2005.
9. Grzenkowicz N., Kowalczyk J., Kusak A., Podgórski Z., *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2007.
10. Jerzemowska M., *Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 2006.
11. Kotowska B., Uziębło A., Wyszowska-Kaniewska O., *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie. Przykłady, zadania i rozwiązania*, CeDeWu, Warszawa 2009.
12. Kowalak R., *Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa*, ODiDK, Gdańsk 2003.
13. Nowicka S., Stankiewicz J., *Analiza i ocena kondycji finansowej na przykładzie wybranych spółek*, TNOiK, Toruń 2009.
14. Nowak E., *Analiza sprawozdań finansowych*, PWE, Warszawa 2005.
15. Sierpińska M., Wędzki D., *Ocena przedsiębiorstw według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2007.
16. Skoczylas W., *Analiza sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstwa*, SK w Polsce, Warszawa 2009.
17. Stępień K., *Rentowność a wypłacalność przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa 2008.
18. Wędzki D., *Analiza wskaźnikowa sprawozdania finansowego*, Oficyna Wolters Kluwer, Kraków 2009.

Ocena rentowności spółki „Drozapol-Profil S.A” w latach 2010-2012 na podstawie analizy sprawozdań finansowych

19. Wędzki D., *Analiza wskaźnikowa sprawozdania finansowego*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006.